

.týždeň 16/2007

Problém štátnej poisťovne

Týždne pred Veľkou nocou boli pre zdravotné poisťovne zvláštne. Najprv Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou udelil najväčšej súkromnej poisťovni maximálnu pokutu.

Potom bola zverejnená správa, že najväčšia štátna poisťovňa má na svojich účtoch peniaze maximálne na pár dní. Súkromná poisťovňa je solventná, mala a aj má dostatok až prebytok likvidných zdrojov, podľa Úradu však hlásenie nepodala v predpísanom formáte. Zjavne primitívna zámienka (navyše, Úrad začal správne konanie predčasne, nedodržel lehoty). Podľa všetkého sa predseda úradu ponáhľal splniť politickú požiadavku. Úrad pritom nespochybnil solventnosť štátnej poisťovne. Nevadí, že nemá peniaze...

Čo je vlastne solventnosť zdravotných poisťovní? Pred reformou zdravotníctva celú kontrolu nad poisťovňami vykonávalo ministerstvo zdravotníctva. Málo úradníkov, zle platených, kontrolovalo stav všetkých poisťovní. Z pôvodne trinástich ostalo nejakých päť – kauza zaniknutej poisťovne Perspektíva bol iba vrchol ľadovca katastrofálneho hospodárenia väčšiny. Straty zo šafárenia išli vari do desiatok miliárd korún. Pri tom všetky poisťovne mali aj vtedy rovnakú štartovaciu čiaru. Odjakživa sa vybraté poistné medzi nimi prerozdeľuje tak, aby v podstate na rovnakého poistenca boli rovnaké zdroje. Teda na päťročné dievčatko je v každej poisťovni rovnaký balík peňazí, podobne na 70-ročného muža iný balík. Dôležitý je vek a pohlavie.

Kmeň Všeobecnej ZP je pritom taký, že je čistý príjemca. Ostatné poisťovne jej doplácajú. I keď ide o komplikovaný proces, zabezpečuje sa ním aj to, aby si poisťovne nekonkurovali výberom poistencov, napríklad mladých, zdravých a teda lacných. Poisťovne si majú konkurovať efektívnym nákupom zdravotnej starostlivosti. Prečo teda najväčšia štátna poisťovňa zlyháva a súkromná, naopak, prosperuje?

Funguje tu prastará skúsenosť, že čo je štátne, hospodári zle. Aby sa predišlo katastrofám z minulosti, sú dnes zdravotné poisťovne povinné mesačne preukazovať svoju solventnosť. V zásade majú mať voľné zdroje na 30 dní dopredu a majú mať zaplatené všetky svoje faktúry v lehote splatnosti, ktorá bola stanovená na 30 dní. Povinnosť mať peniaze na 30 dní dopredu je dôležitá, aby bol dostatočný časový priestor na zásah regulátora, v tomto prípade Úradu. Ak by finančné zásoby poklesli pod túto hranicu, musí Úrad reagovať, aby včas previedol klientov poisťovne do inej a aby poskytovatelia neutrpeli veľké škody, tak ako kedysi za Perspektívu. Hoci je to zjednodušený výklad, dobre objasňuje princíp. Ako teda môže byť Všeobecná ZP solventná a súčasne bez peňazí? Navyše, ak sa na strane dlhov uvažuje iba so zaúčtovanými faktúrami, takže stačí, aby poisťovňa namietla nejakú faktúru od poskytovateľa, vrátila mu ju na prepracovanie, a potom už takto vrátenú faktúru v danom mesiacu nevykazuje ako záväzok. Kde je problém?

Prísne požiadavky určite nevedela najväčšia poisťovňa naplňať dlhodobo už aj preto, že práve Ficova vláda otvorila stavidlá nadbytočnej spotreby a malej efektivity. V úrodných rokoch 2006 až 2008 bol zabezpečovaný nárast zdrojov rádovo v desiatke miliárd korún ročne. Tento nárast sa odrazu v rámci krízy skončil. Dnes nastal stav podobný tomu, ako keď treba vo veľkom deravom sude udržať vodu, ktorá z neho tryskom vyteká. Sú iba dve možnosti – alebo sa diery uzavrujú, alebo sa musí voda sústavne prilievať. A to čoraz viac. Zdanlivo bude všetko v poriadku, kým bude dosť vody. Až v momente, keď bude vody menej, nastane problém.

Poisťovne dnes majú nulový nárast príjmov. Nebudú mať menej ako vlani, ale nebudú

schopné plniť všetky nadmerné požiadavky málo efektívnych poskytovateľov, zvyknutých na úrodné roky. Výrok ministra Rašiho, podľa ktorého je fajn, že Všeobecná ZP nemá peniaze, lebo všetky dáva do systému, je naozaj za hranicou, je však zrkadlom – takto to vyzerá, keď sa skombinuje nekvalifikovaný populizmus s horlivosťou referentov. Iba tak možno vyhlásovať insolventnú štátnu poisťovňu za vzor, a solventnú súkromnú trestať. Dokedy?

.rudolf Zajac

Autor bol v rokoch 2002 až 2006 minister zdravotníctva.